



Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN



לע״נ

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״נ מרים שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

מִמֶּנּוּ קָרְבָּנוֹ אִשָּׁה לַיהוָה
 אֶת־הַחֶלֶב הַמִּכֶּסֶה אֶת־הַקָּרֶב
 וְאֵת כָּל־הַחֶלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקָּרֶב:
 וְאֵת שְׁתֵּי הַכֶּלָּיִת וְאֶת־הַחֶלֶב
 אֲשֶׁר עָלֶיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכֶּסֶלִים
 וְאֶת־הַיִּתְרֹת עַל־הַכֹּבֵד עַל־
 הַכֶּלָּיִת יִסְרְנָה: מִזֶּה וְהַקְטִירֶם
 הַכֶּהֱן הַמִּזְבֵּחַ לַחֶם אִשָּׁה
 לְרִיחַ נִיחֹחַ כָּל־חֶלֶב לַיהוָה:
 חֶקֶת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכֹל
 מוֹשְׁבֵיכֶם כָּל־חֶלֶב וְכָל־דָּם לֹא תֹאכְלוּ: פ

קָרְבָּנוֹ קָדָם יי ית תִּרְבָּא
 דְּחָפִי ית גִּזָּא וְיֵת כָּל
 תִּרְבָּא די על גִּזָּא: מו וְיֵת
 תִּרְמִין פְּלִין וְיֵת תִּרְבָּא די
 עֲלֵיהֶן די על גִּסְסִיָּא וְיֵת
 חֲצָרָא די על פְּבֻדָּא על
 פְּלִיתָא יַעֲרֻנָּה: מו וְיִסְקֻנוּן
 כֶּהֱנָא לְמִדְּבַחָא לַחֶם
 קָרְבָּנָא לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְוָא
 כָּל תִּרְבָּא קָדָם יי: ז קָיָם
 עָלָם לְדִרְתִּיכּוֹן בְּכֹל
 מוֹתְבָנִיכּוֹן כָּל תִּרְבָּא וְכֹל
 דְּמָא לֹא תִיכְלוּן: א וּמְלִיל
 יי עִם מִשָּׁה לְמִימְרָ: ב מְלִל
 עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימְרָ
 אֲנִישׁ אֲרִי יַחֹב בְּשִׁלוֹ מְכָל
 תּוֹלְדוֹת אֲהָרִן כָּל חֶלֶב. חוֹלִין קִיז. תְּמוּרָה
 לֵב: מַעֲלָה טו: חֶקֶת עוֹלָם. כְּרִיתוֹת ד: כָּל
 חֶלֶב. שֶׁם ד: כג: גִּפְשׁ כִּי. יוֹמָא לו.

חמישי ד א וידבר יהוה אל־משה לאמר:
ב דבר אל־בני ישראל לאמר נפש פי־תחטא

שפתי חכמים

רש"י

ו למדו מזה דאיסור חלב אף בבית עולמים ובזמן הבית ושלא בזמנו בארץ ובחוצה לארץ וכן מפורש בפרק קמא דקידושין:
 (ז) חקת עולם. יפה מפורש נח"כ ו כל הפסוק הוה:

מנחת שי

(ז) ככל מושבתיכם. בהעתק הללי מושבותיכם ירושלמי מושבתיכם עכ"ל ובספרים מדויקים חסר וא"ו תניינא וכן ראוי להיות כבמסורת פי' ויקהל ע"פ לא תבערו אש בכל משבתכם וז"ל משבתכם ג' חסר וא"ו ר"ל גם אחר המ"ם. וסי' לא תבערו אש. ולחם וקלי וכרמל. כל מלאכה לא תעשו דאך בעשור לחדש. ובי' מלא דמלא בכל מושבותיכם הערים תחרכנה. ממדבר דבלתה בכל מושבותיכם וחרויהון כחזקאל ו'. ושאר מושבותיכם כחכך ע"כ. וטעות נפל בדפוס ורועה לומר ושאר מושבתיכם חסר וא"ו תניינא וטעות נפל גם בפסוק ממדבר דבלתה דההוא מושבותיהם כתי' בה"א וכן כתוב במסרה על כל א' משניהם לית מלא מפני שא' הוא ככ"ף והאחד בה"א וכן מצאתי מסורת כ"י בפרשת אמור ע"פ שבת הוא לה' בכל מושבתיכם ז"לש מושבתיכם כל' כתב כן במ"ה וסימנהון לא תבערו אש. ולחם וקלי וכרמל. כל מלאכה דיום הכפורים הלין ג' משבתיכם כתיב בפס' דחישמנה. מושבותיכם כתיב דרבלתה. מושבותיכם כתיב מלא דמלא עכ"ל. והיינו הך דלעיל בלישנא קלילא וכ"כ הרמ"ה ז"ל בכל מושבתיכם תאכלו מצות מלא וא"ו קדים לשי"ן וחסר וא"ו תניין ומלא יו"ד כתיב וכל לישנא באורייתא דכותא בר מן ג' חסרים תרין ווי"ן ומלאים יו"ד ומסר עליהם תלתא חסר וסימן לא תבערו אש בכל משבתיכם. משבתיכם דלחם וקלי וכרמל. לדרתיכם בכל משבתיכם דכל מלאכה לא תעשו דאך בעשור לחדש: (ב) תחטא. החי"ת בחטף סגול:

דחפי ית פריסא וית פל תרפא דעל פריסא: מו וית תרתין פולין וית תרפא דעליהון דעל פפלי וית חצרא דעל כבדא דעל פולייטא יעדניה: מו ויסקינון פהנא למדבחא לחם קורבנא לאתקבלא ברעוא פל תריב קדם יי: יז קום עלם לדריכון בכל מותבניכון פל תריב וכל אדם לא תיכלון על גבי מדבחא ותקריב לשמא די: א ומליל יי עם משה למימר: ב מליל עם בני ישראל למימר בר נש ארום ייחוב בשלו מפל פקודיא די דלא

אבן עזרא

(מז) כל חלב דהו. זה הכלל ואחר שהחלב והדס לגזיה הם אסורים לכם ונפרשה השניה אחר כך לבאר חוקת עולם: (ב) נפש כי תחטא. לעשות נשגגה אחת ממלות לא תעשה שיש עליהם כרת או מלקות. ומלת נפש

רשב"ם

(ז) בכל מושבותיכם כל חלב וכל דם לא תאכלו. אפי' בכל מושבותיכם שנאכלין חולין ואיך שם קרבן וחלב ודם למזבח:

דעת זקנים

(ב) נפש כי תחטא. אדם כי יטעא חין כתיב כאן אלא נפש וכן הנפש המוטאת היא תמות להודיע שעקר הטעא תלוי בנפש משל

בלי יקר

אור החיים

הכמוז ב' דינים יחדיו, ואם מן הנאן ליתן האמור של זה בזה, היינו נדבר שישנו במציאות, אבל אליה לזכר שאין אליה של זכר קרוי אליה, מנין לנו לרבותה דאנטריך קרא למעט, ולזה הגם שלא מיעטה הכתוב, אמרו בחזרת כהנים שאין זה דין אליה, ודוקא בעו לזכר שרשם ואמר ואם מן הנאן, ועו לאן מקרי, וסלקא דעתין אמינא שעל שניהם אמר הכתוב האליה, לזה הוצרך הכתוב לחלק ולומר אם כשז אס עו וגו':

ח. חקת עולם וגו'. מכאן פטיש להכות על קדקוד הטועה, לומר שלא נאסר חלב אלא של קדשים, והרי כתיב חוקת עולם לדורותיכם בכל מושבותיכם, ואיך יעמד חי פסוק זה אם לא נאסר אלא חלב של קדשים, וכן פירש בתורת כהנים (פרק כ קפט) חוקת עולם לבית העולמים, לדורותיכם שינהוג הדבר לדורות, בכל מושבותיכם בארץ ובחוץ לארץ, עד כאן. והנה אחר שאמר חוקת עולם, מה מקום לומר לדורותיכם בכל מושבותיכם, אלא ודאי שהכוונה הוא על זה הדרך חוקת עולם נמשכת עם שלמעלה שהוא עד עולם הקדשים ואמר תהיה אזוהרה עוד לדורותיכם בכל מושבותיכם כל חלב וגו', והוא אומרו שינהוג לדורות אסור החלב בכל מושבותיכם אפילו בחוץ לארץ, שיעלה על דעתך לומר שלא אסר אלא בזמן שיטנו קרב על גבי המזבח ולא בשאר זמנים, או אפילו בזמן שאינו קרב אס הוא במקום שהוא קרב, אבל במקום שאינו קרב לא, תלמוד לומר לדורותיכם בכל מושבותיכם, ואם יטעה הטועה שאינו אסור אלא חלב הקרב, אחר שאמר חוקת עולם, כמה יש לטעות, שהוצרך לומר לדורותיכם בכל מושבותיכם:

ב. דבר א"ל בני ישראל וגו'. בחזרת כהנים (ק"א) דרשו בני ישראל מציאים חטאת ולא גרים מציאים חטאת [ואין נריך לומר מזה שלא נצטוו עליהם בני נח אלא אף] על ז' מצות בני נח [עד כאן]:

וקשה מנין יעלה על דעת לומר שיציאו, שהוצרך למעט, ואם מנדרים ונדבות, מה לנדרים ונדבות שאינם לכפרה, תאמר בחטאת, וכדרך שאמרו בחולין (ה): בצריכות מיעוטא דמומר דמיעטיה קרא בעולה ובחטאת, דאנטריך למעט מומר בעולה ולא גמרינן ליה ממיעוט חטאת, משום דלכפרה הוא מה שאין כן עולה, עד כאן, ומינה זכיבא דנתרבו בעולה שהיא נידבת ונידרת שאין ללמוד חטאת שהיא לכפרה:

וגראה לומר שהכוונה היא לשמור, שלא תרצה גרים מיימור נפש שאמר הכתוב, לזה אמר בני ישראל למעט גרים, וריבוי נפש לרבות גרים, וקשה לא היה לו לכתוב לא בני ישראל ולא נפש, ואני יודע שהגרים לא, מטעם שכתבנו, וגרים מציאין, דמנין יעלה על דעת למעט, זו אינו קושיא, כי הלא מצינו שהוצרך הכתוב לרבותם בחטאת הפרשה דכתיב (פסוק ז) אדם, ודרשו שם בחזרת כהנים להציא גרים, ואם כן סלקא דעתין אמינא שלא ריבה אותם אלא לעולה ולא לחטאת קא משמע לן, ואם כן אס לא היה מיעוט שמעט ציפור בני ישראל, היה זכ לומר כי גרים לא אנטריך, משום דכיון דנתרבו בחטאת הפרשה נתרבו לכל פריטי הרשומים בכל הפרשה, ולא בא רבוי שריצה ציפור נפש אלא לרבות הגרים שמציאין חטאת, לזה אמר בני ישראל למעט גרים, הא למדת שאומרו נפש אינה אלא לרבות גרים, ולא הספיק רבוי שנתחילת הפרשה לזכר מדרגת חטאת עדיפא מעולה, גם לזכר שהפסיק בענין ואין למידין לזה אנטריך:

ועוד נראה לומר כי לא מיתור בני ישראל דורש, אלא ממשמעות בני ישראל יגיד כי לא גרים, ולכך נמשמעות בני ישראל יתמעטו גם הגרים, לזה אמר נפש לרבות הגרים, ומעתה הגם כי בני ישראל צריכה לגופה ככל החזרה כולה להודיע למי בזה מצוה זו, ממילא מתמעטים הגרים:

נפש. אמרו רבותינו ז"ל (פ"י ק"א) לרבות גרים, ואם לכלול נשים היה לו לומר אדם כי יטעא, כי אדם כולל זכר ונקבה, דכתיב (בראשית ה ב) ויקרא את שמה אדם:

בְּשִׁגְגָה מְכַל מִצּוֹת יְהוָה אֲשֶׁר

לֹא תַעֲשִׂינָה וְעָשָׂה מֵאַחַת

מֵהֵנָּה: אִם הִכְהֵן הַמְּשִׁיחַ יַחְטֵא

לְאַשְׁמַת הָעַם וְהִקְרִיב עַל

פְּקוּדֵיָא דִּי לֹא כְּשִׁרִין
לְאַתְעֵבְדָא וְיַעֲבֵד מִן חַד
מִנְהוֹן: ג אִם פְּהֵנָא רַבָּא
יַחֹב לְחֹבֵת עָמָא וְיִקְרַב

תולדות אהרן מאחת שבת ע. קג. אם
הכהן מגילה ט: לאשמת העם. יבמות ט.

שפתי חכמים

ז לאפוקי מילה ופסח דאין בו אלא כרת ולא על דבר שיש בו לאו ומיתח בית דין ולא כגון מכה אביו ואמו וגונב נפש מישראל חקן ממרא ולא על שזדונו לאו וכרת ואין בו מעשה כמו מקלל אביו ואמו ועדים זוממים ומגדף ומכשף והמסית ומדיח ונביא שקר ולמדו כל זה מדכתיב תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה וכתיב והנפש אשר תעשה ביד רמה הוקשה שגגת כל התורה לשגגת עבודה זרה שחייבים על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת: א מדכתיב מאחת משמע אפילו מקצת ואין לומר אפילו אות אחת דדרשינן גם כן אחת כלומר כאלו כתיב אחת דמשמע שם כולו לכן אמרין דאינו חייב אלא עד שיכתוב שם משמעון שהוא שם שלם והוא מקצת השם:

רש"י

(ב) **מכַל מצות ה'.** פירשו רזומינו אין מטאת צאה אלא על דבר שזדונו ז לאו וכרת ושגגתו מטאת: **מֵאַחַת מֵהֵנָּה.** ממקלט אחת מהן כגון הכותב בשבת שם משמעון א נח מנחור דן מדניאל: (ג) **אם הכהן המשיח יחטא** לאשמת העם. מדרשו אינו חייב

אחת כלומר כאלו כתיב אחת דמשמע שם כולו לכן אמרין דאינו חייב אלא עד שיכתוב שם משמעון שהוא שם שלם והוא מקצת השם:

רמב"ן

ב. **נפש כי תחטא בשגגה.** בעבור היות המחשבה בנפש, והיא השוגגת, הזכיר כאן נפש: ו**טעם הקרבנות על הנפש השוגגת,** מפני שכל העונות יולידו גנאי בנפש והם מום בה, ולא תזכה להקביל פני יוצרה רק בהיותה טהורה מכל חטא, ולולי זה היו טפשי העמים זוכים לבא לפניו, ולכן הנפש השוגגת תקריב קרבן שתזכה לקרבה אל האלהים אשר נתנה. ובעבור זה גם כן הזכיר נפש. ורבותינו דרשו (תורת כהנים חובה פרשה א א) נפש, לרבות הגרים והעבדים:

אבן עזרא

כלל לישראל ולגר כי כן כמוב. ואמר כן פרט והחל מהכהן הגדול והוא הכהן המשיח:
(ג) **לאשמת העם.** שהורה שלא כהוגן ואשם העם וכלם שוגגים או פירוש לאשמת העם צאשמת כל

ולולי זה היו טפשי העמים זוכים לבא לפניו, ולכן הנפש השוגגת תקריב קרבן שתזכה לקרבה אל האלהים אשר נתנה. ובעבור זה גם כן הזכיר נפש. ורבותינו דרשו (תורת כהנים חובה פרשה א א) נפש, לרבות הגרים והעבדים:

ולא הזכיר בחטאת כהן המשיח "וכפר עליו ונסלח לו" כאשר הזכיר בשאר החוטאים בקהל ובנשיא ובהדיוט, אולי לרוב מעלתו לא יתכפר ונסלח לו לגמרי עד שיתפלל ויתתן לאלהיו כי מלאך ה' צבאות הוא, וצריך להיותו נקי וטהר ידים:

ולא הזכיר כאן בפרים הנשרפים בהקטרת האמורים "ריח ניחוח" ולא "אשה לה", והטעם בעבור היות מהם חלק בחרץ איננו לאשה לה. ובשעיר הנשיא הזכיר כפרה, ולא הזכיר "אשה ריח ניחוח לה" (כמדובר נח ה), בעבור היות הקרבן שעיר. ובחטאת היחיד הזכיר "לריח ניחוח לה" ולא הזכיר "אשה", כי בידוע שהוא אשה, כי הכונה כולה באשה לה. והמשכיל יבין:

ספורנו

שיכשל בחטא, אמר (ג) אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. כלומר שלא תקרה לו שגגת חטאת זולתי ממוקשי עם, כאמרם

דעת זקנים

לשני בני אדם שחטאו למלך אחד נכרי ואחד מנני פלטרין שלו העלו שניהם לצימה לדון ונזה המלך לפסוק את הנכרי ואח כן הפלטרין לדון ניסורין אמרו לו בני פלטרין שלו והלא גם זה חטא לך אמר להם זה נכרי ואינו מלך צטובי אבל זה שהוא מנני בימי ומכיר צטובי ופסע כי יאל דין זה עליו כך הגוף הוא נכרי שנברך מן הסתמונים אבל הנשמה שהיא מן העליונים ודינה להיות טהורה ואפ"ה חטאה לפיכך הגוף הואשן בקצור והנשמה מקבל היסורין ולעמיד לנח הקב"ה מביא גוף ונשמה ודן אותם וכו':

רשב"ם

(ב) אשר לא תעשינה. בכל חייבי כריתות שהם בלא תעשה פירשו חכמים בכריתות ובהוריות חוץ מפסח ומילה שהם מצות עשה: מאחת מהנה. פירשו חכמים מקצת של אחת מהנה כגון שם משמעון: (ג) אם הכהן המשיח יחטא. בהוראתו גם להחטיא את העם עמו: לאשמת העם. חכמים דרשו הרי משיח כציבור בהוריות. אך לפי הפשט משמע לפי שבכהנים נאמר וזרו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל וכל שכן כהן גדול שהוא מומחה לרבים:

מנחת שי

(ג) אם. בגלגל לא במקף: יחטא. החי"ת בחטף סגול:

כְּשֶׁרִין לְאֶתְעֶבְדָּא וְיַעֲבֹד מִן חַד מִנְהוֹן: ג אֵין כְּהֵנָּא רַבָּא דְמִתְרַבֵּי בְּמִשְׁחָא יִיחֹב בְּמִקְרָבֵיהּ

אור החיים

כלי יקר

אם, אשר, ביחיד החוטא כתיב נפש כי תחטא. וברבים החוטאים נאמר (ד יג) ואם כל עדת ישראל ישגו. ובנשיא כתיב (ד כב) אשר נשיא יחטא. ואמרו המפרשים שלשון כי מורה יותר על ודאות מן לשון אם, ולשון אשר מורה יותר על ודאות מן לשון כי, לפיכך בחטא הרבים שהוא דבר שאינו מצוי שרבים יסכימו על החטא לכך נאמר אם כל עדת ישראל ישגו. שהוא מורה על הספק, וכן בכהן משוח נאמר (ד ג) אם הכהן המשיח יחטא. כי רחוק הוא ובלתי שכיח שהכהן המשוח או רבים יחטאו, אבל סתם יחיד בנקל יבא לידי חטא על כן נאמר נפש כי תחטא. שלשון כי מורה על דבר שקרוב לודאי שיהיה כן אבל הנשיא המתנשא לכל ראש ונוהג נשיאתו ברמה מתוך רום לבבו ודאי יבא לידי חטא לכך נאמר אשר נשיא יחטא. כי לשון אשר מורה על דבר שודאי יהיה ואין בו ספק וכן תמצא בספר הזוהר, וברבינו בחיי, ובתולדות יצחק. וקשה לי על זה אם כן למה נאמר (ד כז) ואם נפש אחת תחטא למה הזכיר אצל היחיד פעם לשון אם ופעם לשון כי, ועוד קשה למה אמר נפש אחת כי באמרו נפש ידענו שהיא אחת ולא שתיים ואם דרך הכתוב לומר נפש אחת אם כן למה אמר נפש כי תחטא ולא אמר אחת:

ונראה לומר שבנוהג שבעולם שכל יחיד החוטא בשגגה, חוטא בדברים שהוא רואה רבים נכשלים ואינן נזהרים בדבר ההוא על כן הוא טועה לומר שלא יקרהו עון בדבר, ומיעוטא דמיעוטא הוא שיש לך איזו יחיד חוטא אף בדבר שאינו רואה רבים נכשלים בדבר ההוא והוא יחיד בדבר וזה דבר שאינו שכיח ודעתו חיצונית, לכך נאמר (ד כז) ואם נפש אחת תחטא. רצה לומר שיהיה החוטא נפש אחת ולא יהיה לו דמיון וחבר בין הבריות זה דבר בלתי שכיח על כן נאמר בו לשון אם המורה על הספק כדרך שנאמר בכהן משוח ובסנהדרין, אבל כשאמר נפש כי תחטא לא הזכיר לשון אחת לפי שזה מדובר ביחיד החוטא בדברים שרואה שרבים אינן נזהרים בו על כן הדבר שכיח וקרוב לודאי שגם הוא יכשל בו לכך נאמר בו לשון כי. וכדמות ראייה לזה מה שנאמר ואם נפש אחת תחטא בשגגה מעם הארץ. רצה לומר שהוא נבדל בחטא זה מן עם הארץ שאינו רואה אחרים עושים ועושה, אבל אצל לשון כי לא נאמר מעם הארץ:

ועל צד הרמז יש לומר שלכך נאמר בשגגה מעם הארץ. לומר לך דווקא אצל עם הארץ נחשב לשגגה אבל שגגת תלמיד חכם עולה זדון והוא רמז נכון. ומה שנאמר ואם נפש כי תחטא (ה יז) הזכיר אם, וכי, לפי שזה מדובר באשם תלוי והזכיר בו לשון כי,

ובדרך רמז יכוין כי ללד שנפש של אדם רשע היא נחסרת ללד מעשה הרע, באמצעות העון צמוד, ולזה יקרא הרשע צמייו מת, דכתיב (יחזקאל יח לב) צמות המת, כי אין לו נפש, והוא גם כן אומרו (משלי כג ז) אם צעל נפש אמה, והודיעו הכתוב כי תחסר הנפש גם צמטא השוגג, האמת שלא תחסר כולה אלא מקצתה, וללד מחסור כזה הוא אשר אמר ה' כי יצא קרבן, וזוהו תתקרב הנפש לשורשה ויאיר אורה כצמחילה, אבל צמוד שחסר כולה, לא יועיל תקנת הקרבן, כי אין נפש צמיאיות לקרבה עד אשר ישוב ויעבור עליו יום הכיפורים ויחיה, על דרך אומרו (יחזקאל יח לב) והשיבו וסיו:

ג. אם הבהן וגו'. החמיל צהן, ולא צניצור, ומה גם שאמר לאשמת העם, שדימה שגגתו לשגגת העם, ומן הראוי להקדים צרישא. ואולי שבא לומר שצריך להקדים קרבנו של משיח לשל צניצור, ואין צריך לומר לשל מלך, והטעם כמו שאמרו צמסכת הוריות (יג). כהן מכפר וליצור מתכפרין, ומלאתי לרבותינו ז"ל (צמורת כהנים פרשה ד) שאמרו פר כהן משיח ופר העדה פר כהן משיח קודם, ודרשוה מאומרו ואם כל עדת ישראל וגו', הא למדת שיש להקדימו, עוד דרשו מאומרו כאשר שרף וגו' מכאן שצריך להקדים פר משיח לפר העדה:

וצריך לדעת למה לא הספיק לרבותינו ז"ל ללמוד הקדימה ממה שהקדימו הכתוב שהולכנו לחפש אחר דרשות אחרים. ואולי שאם לא היה אלא הקדימה צסדר ללד הייתי אומר שלא סדרו הכתוב קודם קרבן צבור, אלא ללד שאם היה מסדרו אחר קרבן צבור היה נשמע אומרו אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם פירוש האמורה צסמוך שהורו צית דין והוא הורה עמהם, וזה אינו כי אם הורה עם הצבור מתכפר לו עם הצבור, וכדליתא צמשנה שם (הוריות ו). לזה קדם וסידר משפטו ללד, ועדיין אני אומר שלא יקדים קרבנו לשל צניצור לזה דרשו מאומרו ואם וגו':

ועדיין קשה למה הולכנו צי דרשות לזה, דרשת ואם, ודרשת כאשר שרף, ונראה כי אחד לרשות ואחד לחובה:

ומה שראיתי ללד קרבן אהרן שנתן טעם שהייתי אומר למקצת ולא לכולה אין טעם צטעמו: עוד נראה לומר אחד לאם קדם והציא ועדיין לא הציאו פר העדה והציאו אחרי כן והרי שניהם עומדים, וחד לאם צאו כלחת פר משיח ופר העדה, אף על פי כן תקדים של משיח:

ראשמת העם. יתבאר על דרך אומרו ז"ל (וימא פו). המוכה את הרבים אין חטא צל על ידו, וצראות כי כהן המשיח חטא זה יגיד שלא זכו הווכים על ידו, כדי שלא יבא חטא על ידו צצבילס, והוא אומרו לאשמת העם:

על חובתיה די חב תור
 פר תורי שלים קדם יי
 לחטאתא: ד וייתי ית
 תורא לתרע משפן זמנא
 לקדם יי ויסמוך ית ידיה
 על ריש תורא ויפוס ית
 תורא קדם יי: ה ויפב
 כהנא רבא מדמא דתורא
 ויעל יתיה למשפן זמנא:
 ו ויטבול כהנא ית
 אצבעיה בדמא וידי מן
 דמא שבע זמנין קדם יי
 קדם פרוכתא דקודשא:
 ו ויפן כהנא מן דמא על
 קרנת מדבח דקטורת
 תולדות אהרן מזבח קטורת. ימא נח:

חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא פֶּר בֶּן־בָּקָר

תָּמִים לַיהוָה לְחַטָּאת: ד וְהֵבִיא

אֶת־הַפָּר אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד

לְפָנַי יְהוָה וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל־

רֹאשׁ הַפָּר וְשָׁחַט אֶת־הַפָּר לְפָנַי

יְהוָה: ה וְלָקַח הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ מִדָּם

הַפָּר וְהֵבִיא אֹתוֹ אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד:

ו וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶת־אֶצְבָּעוֹ בְּדָם

וְהִזָּה מִן־הַדָּם שֶׁבַע פְּעָמִים לְפָנַי

יְהוָה אֶת־פְּנֵי פְרֻכַת הַקֹּדֶשׁ: ו וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן־הַדָּם

עַל־קַרְנֹת מִזְבֵּחַ קְטֹרֶת הַסַּמִּים לְפָנַי יְהוָה אֲשֶׁר

שפתי חכמים

ב כלומר שמתחלה נעלם ממנו הדין והורה שלא כהלכה ועשה הוא עצמו על פי שקול דעתו, אבל אם הורה הכהן לאחרים ועשו על פי הוראתו פטור הכהן מדכתיב על חטאתו אשר חטא: ג פירוש אלו לא כתיב אלא פר הוה אמינא אפילו בן ארבע וחמש שנים קא משמע לן בן דכל מקום שנאמר בן בן שתי שנים הוא כדכתיב קח לך עגל בן בקר לחטאת ואילו לעולה תמימים אף בשנים וכמו שאילו הוא בן שתי שנים כך עגל בן בקר הוא בן שתי שנים ואלו נאמר בן וכו' ופירש והשתא דכתיב פר וגם בן בקר על כרחך צריך לפרש פר הסמוך לבן דהיינו בן שלש שנים ואם תאמר והא פירש רש"י לעיל ומן הצאן פרט לזקן וכו' ויש לומר דהוה אמינא דמיעט קרא זקן גבי עולה אבל חטאת הוה אמינא אפילו זקן כשר תלמוד לומר בן ולא זקן. (דנני דוד) קשה הא לעיל גבי עולה פירש רש"י

אלא דהעלם דזר עס שגגת ב מעשה כמו שנאמר לאשמת העם. ונעלם דזר מעיני הקהל ועשו. ופשוטו לפי אגדה כשהכהן גדול חוטא אשמת העם היא זה שהן תלוין בו לכפר עליהם להמפלל בעדם ונעשה מקולקל: פר. יכול זקן ג ט"ל בן. אי בן יכול קטן ט"ל פר הא כילד זה פר בן ג': (ה) אל אהר מועד. למשכן. וזבית עולמים ד להיכל: (ו) את פני פרבת הקדש. כנגד מקום קדושה מכוון ה כנגד צין הצדיס

מן הכשבים ומן העוים דהם מיעוטים לחולה וזקן ומזוהם ולמה לי כאן מיעוט אחר לזקן וכי תימא דהתם גבי עולה וכאן גבי חטאת צריך מיעוט אחר אם בן קשה דהוה ליה למיכתב כאן עוד מיעוט לחולה ולמזוהם ויש לומר דלענין פסול דחולה ומזוהם שהוא מאוס שפיר ילפינן חטאת מעולה רמסתבר הוא לפוסלו משום הקריבהו נא לפחתך אבל לענין פסול זקן דהיינו יותר משלשה שנים אינו מסתבר אלא דגורת הכתוב לפסול הוה אמינא היכא דגלי גלי דוקא קא משמע לן דגם גבי חטאת כן הוא: ד דלאו דוקא משכן אלא הוא הדין במקדש דכתיב בפרשת חקת את משכן ה' טמא וכתיב בתר הכי את מקדש ה' טמא ודרשו רבותינו זכרונם לברכה אם נאמר משכן למה נאמר מקדש ואם נאמר מקדש למה נאמר משכן אלא ליתן של זה בזה ושל זה בזה שמע מינה שאין הפרש ביניהם אלא שתפס הכתוב בלשוננו המשכן שהיתה באותה שעה. והא דלא פירש זה לעיל גבי ואל פתח אהל מועד וגו' משום דהתם קאי על העזרה ושם העזרה אחד הוא הן במשכן הן בבית עולמים אבל גבי אהל מועד דלא שייך שם אהל מועד אלא במשכן וקדושת משכן מתחלף מקדושת בית עולמים דזה קדושתו לפי שעה וזה קדושתו עולמים: ה דאם לא כן הקודש למה לי אלא שאין הויה כשירה בכל רוחב הפרוכת

מנחת שי

(ד) והביא את הפר אל פתח אהר מועד לפני ה'. ב' סכירין אשר לפני ה' וסימן והביא את הפר דנפש קדמאה. ויעל שלמה שם

קרבן חובת עמא דלא פהילכתיה ויקרב בגין חובתיה תור פר תורי שלים קדם יי לחטאתא: ד וייעול ית תורא לתרע משפן זמנא לקדם יי ויסמוך יד ימיניה על ריש תורא ויפוס טבחא ית תורא קדם יי: ה ויסב פהנא רפא דמתרפי במשחא מדמא דתורא ויהנעל יתיה למשפן זמנא: ו ויטמש פהנא ו יצבוע פהנא אצבעיה מן אידמא ודי שובעא זמנין: ית אצבעיה באדמא ודי מן אדמא שבע זמנין קדם יי קביל פרגודא דקודשא: ז ויתן פהנא מן אדמא על קרנת מדבחא דקטורת בוסמיא דקדם יי דבמשפן זמנא וית פל

אבן עזרא

(ו) וטביל הכהן. הוא המשיח בעלמו. וטעם שבע פעמים תמצאנו בפרשת וירא בלך ובעצור גדול מעלת הכהן הגדול זה מדם טחאחו על פרכת הקדש ועל קרנות מזבח הקטרת וכל הפר חוץ מהחלבים ישרוף בחוץ כי איננה עולה:

בעל המורים

(ו) מזבח קברת הפמים. בפרשת כהן משיח כתיב קטרת הסמים ובפרשה שאחריו לא כתיב הסמים לפי שכהן גדול מתעשר בקטורי מוסף לו סמים. ככל הכפרות כתיב כפרה וסליחה חוץ מכהן גדול

דעת וקנים

(ו) את פני פרכת הקדש. וגני טטא הקהל כתיב את פני הפרכת ולא כתיב הקדש לומר לך דכשניל טטא כהן משיח לא נסתלקה שכינה אלא כשצור חיטאין נסתלקה שכינה:

בלי יקר

לפי שמדבר ביחיד הקרוב לודאי שיבא לידי חטא, אמנם מצד עצם החטא הזכיר לשון אם, כי חטא כזה אינו שכיח שיהיו לפניו שתי חתיכות אחת של שומן וכו'. דבר אחר לכך נאמר ואם נפש אחת תחטא, לפי שמדבר ביחיד הפורש עצמו מן הצבור כמו שנאמר מעם הארץ, שהוא פורש עצמו מעם הארץ ואינו יושב בתוך עמי הארץ כי הוא ירא פן ילמוד ממעשיהם ואינו בזה קרוב לודאי שיבא לידי חטא על כן נאמר לשון אם המורה על הספק:

בני אדם וזכר כן בעצור שהכהן הוא נושא החורה והוא עלמו נשמר וקדוש לשם: על חטאתו. בעצור טחאחו וכאשר הוא גדול יקריב הפר שהוא הגדול מכל הקרבים על גבי המזבח:

ספורנו

חלק בו, ולכן לא כתב בו ואשם כמו שכתב בכל שאר החוטאים, כי אמנם באמרו ואשם יורה אזהרה על החשובה, וזה לא יפול על הכהן המשיח כי לא מלבו היה החטא כלל, אבל קרה לו

רשב"ם

והקריב על חטאתו וגו' על שפך הדשן. דכתיב בצו את אהרן והוציא את הדשן אל מחוץ למחנה: (ו) את פני פרכת. לפי הפשט את פני הפרכת הקודש. פרוכת המבדיל בין הקדש ובין

אור החיים

ובתורת כהנים דרשו כי לאשמת העם יכוין הכתוב להראות מין החטא אשר יתחייב עליו קרבן, שהוא העלם דבר עם שגגת מעשה, כאמור באשמת העם (להלן פסוק יג) ונעלם דבר וגו', ואם הכהן המשיח שגג בשגגת מעשה לבד, הדבר תלוי אם יתחייב להביא קרבן הדיוט או לא, ודרשו ז"ל (הוריות יא). בפסוק (כו) מעם הארץ, להוציא כהן משיח כי פטור לגמרי, ואם הכהן המשיח אינו חכם מופלא הרי זה פטור מכל מין קרבן, בין בהעלם דבר ושגגת מעשה בין בשגגת מעשה לבד (ס' י:), וצריך לתח טעם לדבר זה:

ואז"י כי העושה בהעלם דבר, והוא חכם מופלא, בשגגה זו עושה רושם גדול בנשמתו ומרחיק נפשו משורשה, ולא יועיל זכותם של ישראל שהוא מכפר בעדן למנוע ממנו הפגם, מה שאין כן כל שגגת מעשה לבד או בהעלם דבר ואינו חכם מופלא, חטא זה לא יפעול פגם בצחינת נפש כהן משיח לרחקה משרשה כדי שיצטרך לקרבן לקרבה, כי באמצעות זכות הרבים הן אל כביר ולא ימאס (איוב לו ה), גם לא יספיק זה לסימן כי העם אשמים ממה שצא ליד המשיח שוגג זה מהטעם עלמו שכתבנו:

ז. לפני ה'. בתורה כהנים מה תלמוד לומר, אמר רבי נחמיה לפי שמצינו צפר הבא ציוס הכפורים שהוא עומד לפני מן המזבח ומזה על הפרכת יכול אף זה כן, תלמוד לומר המזבח לפני ה' ולא כהן לפני ה', עד כאן: משמע שאם לא מצינו צפר הבא ציוס הכפורים לא היה צריך להשמיענו לפני ה'. וקשה ומיין אני יודע מקום עמידתו, ומחמת שאין אני יודע מהכתוב שיש לו מקום ידוע, נבוא לומר רצה עומד לפני מן המזבח עומד, רצה עומד חוץ למזבח עומד, תלמוד לומר לפני ה', לומר כי צריך לעמוד חוץ למזבח, (ולמה) [ולזה] הוצרך לומר לפני ה'. עוד קשה מיין מקום לדרוש שיזה על הפרכת והוא חוץ למזבח, דלמא לגופא בא שיזה על המזבח והוא חוץ למזבח, וכדרך אומרו צפר יום הכפורים (להלן טו ית) ואלא אל המזבח, ולעולם הזאת הפרכת תהיה [בזמן] והוא לפני. ואילו לא היה לנו אלא דקדוק זה היה מקום ליישב:

א"א שראיתי עוד בפרשת אחרי מזה (בתורה כהנים) תניא ואלא אל המזבח [אשר לפני ה'], מה תלמוד לומר, אמר רבי נחמיה לפי שמצינו צפר הבא על כל המצות שהוא עומד חוץ למזבח ומזה על הפרכת צעשה שהוא מזה יכול אף זה כן, תלמוד לומר ואלא אל המזבח, והיכן היה (לפני ה') [לפנים מן המזבח], עד כאן. קשה מה היא

בוֹסְמֵי קָדָם יי די כְּמִשְׁפָּן
 זְמָנָא וַיֵּת כָּל דְּמָא דְתוֹרָא
 יִשׁוּד לְיִסוּדָא דְמִדְבָּחָא
 דְעֻלְתָּא דִּי בְתָרַע מִשְׁפָּן
 זְמָנָא: ה וַיֵּת כָּל תְּרַב תוֹרָא
 דְחֻטָּאתָא יִפְרָשׁ מִנִּיהּ יֵת
 תְּרַבָּא דְחֻפִּי עַל גִּזָּא וַיֵּת
 כָּל תְּרַבָּא דִּי עַל גִּזָּא:
 ט וַיֵּת תְּרַתּוֹן פְּלִין וַיֵּת
 תְּרַבָּא דִּי עֲלִיהוֹן דִּי עַל
 גְּסָמֵיָא וַיֵּת חֻצְרָא דְעַל
 כְּבָדָא עַל כְּלִיתָא יְעֻדְנָה:
 י כְּמָא דִּי מִתְפָּרֵשׁ מִתּוֹר
 גְּבַסְתָּ קוּדְשֵׁיָא וַיִּסְקֶנּוּן
 וַיִּסְרְנָה:
 כָּאֲשֶׁר יוֹרָם מִשׁוֹר זָבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִירִם

בְּאֵהָל מוֹעֵד וְאֵת | כָּל־דָּם הַפָּר
 יִשְׁפֹךְ אֶל־יִסוּד מִזְבַּח הָעֹלָה
 אֲשֶׁר־פָּתַח אֵהָל מוֹעֵד: ה וְאֵת־
 כָּל־חֵלֶב פֵּר הַחֻטָּאת יָרִים מִמֶּנּוּ
 אֶת־הַחֵלֶב הַמְכַסֶּה עַל־הַקָּרֵב
 וְאֵת כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקָּרֵב:
 ט וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת־הַחֵלֶב
 אֲשֶׁר עֲלִיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַבְּסָלִים
 וְאֶת־הֵיתָרָתָן עַל־הַכֶּבֶד עַל־הַכְּלִיֹּת יִסְרְנָה:
 י כָּאֲשֶׁר יוֹרָם מִשׁוֹר זָבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִירִם

רש"י

שפתי חכמים

ולא היו נוגעים דמים צפרכות ו ואס נגעו נגעו:
 (ז) ואת כל דם. שירי ז הדם: (ח) ואת כל חלב
 פר. חלבו היה לו לומר מה ת"ל פר לרבות פר של
 יוס הכפורים לכליות ח ולחלצים וימרת: החצאת.
 להניא שעירי עבודה זרה לכליות ט ולחלצים וימרת:
 ירים ממנו. מן המחומר י שלא ימחנו קודם הסרת
 חלבו (מ"ט): (י) כאשר יורם. מאומן אמורין
 המפורשין צשור זבח השלמים וכי מה פירש צזבח
 השלמים שלא פי א כאן אלל להקישו לשלמים מה
 שלמים לשמן ב אף זה לשמו ומה שלמים שלום לעולם
 אף זה שלום לעולם. ובשחיתת קדשים מנריכו ללמוד
 הימנו שאין למדין למד מן הלמד ג נקדשים. צפרק

רק במקום שהוא נגד בין בדי ארון הקודש: ז מדלא כתיב על פרוכת
 משמע אף אם לא יגע: ז ואף על פי שכבר הוה ממנו קרי ליה כל
 הדרם ללמד שהשוחט צריך שיקבל כל דמו של פר וכאלו אמר ואת
 כל דם הפר יקבל ואחר כך יזה ואחר הויה ישפוך הנותו: ח כתב
 הרא"ם כך שנו גם כן גבי ואת כל דם הפר ישפוך דמו הוה ליה
 למימר וכי אלא לרבות פר יום כפור לשפיכה ורש"י זכרונו לברכה
 לא הביא רק מה שדרשו בפסוק ואת כל חלב פר ולא ידעתי למה
 ונראה משום דפלוגתא רבי עקיבא ורבי ישמעאל היא והובא בילקוט
 בזאת הפרשה דף קנ"ז ע"י שם: (גור אריה) רש"י לא הביא זה מפני
 שבפרק ב' דזבחים דרש הך קרא למילתא אחריתי שהשוחט צריך
 לקבל כל דם הפר: ט כך היא הגירסא בתורת כהנים אבל בנוסח
 שלנו לרבות שעירי עבודה כוכבים לכל האמור בענין ואף על פי
 שאין בעבודה כוכבים אלא שעיר אחד בלבד הבא עם פר העולה
 כמו שכתוב בפרשת שלח לך שהרי הכהן המשיח בשגגת עבודה
 כוכבים שעיר הוא מביא כהדיוט יש לומר מפני שהשכטים כולם
 היו מביאין כל אחד פר לעולה ושעיר לחטאת בשגגת הוראת בית
 דין בעבודה כוכבים ואם כן היו שנים עשר שעירים כדאיתא בהוריות
 דף ד' וה': י ופירוש ממנו בעודו שלם: א פירוש והלא כי היכי

דפירוש בזבח השלמים לכולהו חלבים בפרט הכי נמי פירש להו הכא גבי פר כהן משיח: ב מדכתיב ואם זבח שלמים וגו' שמע מינה
 דקפיד רחמנא שיהא הזבח לשם שלמים: ג פירוש משום דבעי לאגמורי פר העלם של צבור אשעירי עבודה כוכבים ליותרת הכבוד ושתי

אור החיים

כח קושיה מה תלמוד לומר, והלא אצטרין לומר שינא
 ממקומו, ולא יזה על המזבח והוא צפנים:
 עוד אומרו לפי שנאמר משמע דוקא לזד שנאמר, אבל

ובכורי פירות המפורשים בכי תבאו¹): תקריבו אותם לי"י. בעזרה תביאו אותם לתעפה ולא לקרבן [אל] המזבח: 14. ואם תקריבו. לכשתקריבו² מנחת העומר: גרש, כמו³ ויגרם בחצץ שיני. טחון ברחים של גרוסות:

ג. 1. וְאִם זָבַח שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ, שֶׁאֵמַר הָרִי עֲלֵי⁴ שְׁלָמִים. מאחר שאינו לשון עולה וְוָאֵינוֹ כְּלִיל אֵלָא לְשׁוֹן שְׁלָמִים שֶׁמִּשְׁמַע לְשׁוֹן „נָדַר וְצִדִּיק לְשָׁלֵם אֶת נִדְרָיו“ שֶׁהוּא לְשׁוֹן תְּשֻׁלוּמִים, אִז יֵהָא דִּינֵוּ כְּמוֹ שֶׁמִּפְרָשׁ וְהוֹלֵךְ. וּדְבוּתֵי פִירְשׁוֹ⁵ לְשׁוֹן שְׁלוֹם שֶׁהֵבֵל זָכִין בּוֹ, אִימֹרִין לְגִבּוּהַ, חוּהַ וְשׁוֹק לְכַהֲנִים, בֶּשֶׁר נֹאכַל לְבַעֲלִים: 4. הַיּוֹתֵרֵת. שְׁמִיִּתֵר וְגַדְל עַל הַכְּבֵד: 9. לְעוֹמַת הַעֲצָה. הַכְּלִיּוֹת⁶. וְחֻכְמִים פִּירְשׁוֹ בְּשִׁחִיטַת חוֹלִין⁷ הַיֹּאֵךְ מִסִּירִין אֹתוֹ: 17. בְּכֹל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם כֹּל חֵלֶב וְכֹל דָּם לֹא תֹאכְלוּ. אִפִּילוּ בְּכֹל מוֹשְׁבוֹתֵיכֶם שֶׁנֹּאכְלִין חוֹלִין וְאִין שֶׁם קָרְבָּן וְחֵלֶב וְדָם לְמוֹזֶבֶח:

ד. 2. אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ. בְּכֹל חֵיבֵי כְרִיתוֹת שֶׁהֵם כֹּלָא תַעֲשֶׂה פִירְשׁוֹ חֻכְמִים בְּכְרִיתוֹת⁸ וּבְהוֹרִיּוֹת⁹ חוּץ מִפֶּסַח וּמִלֵּה שֶׁהֵם מַעֲוֹת עֲשֶׂה: מֵאֶחָת מֵהֵנָּה. פִּירְשׁוֹ חֻכְמִים¹⁰ מִקְצַת שֶׁל אֶחָת מֵהֵנָּה כְּגוֹן שֶׁם מִשְׁמַעוֹן: 8. לֹא שִׁמַּת הָעֵם. חֻכְמִים דְּרִשׁוּ הָרִי מִשִּׁיחַ כְּצִיבּוֹר בְּהוֹרִיּוֹת¹¹). אֵךְ לְפִי הַפֶּשֶׁט מִשְׁמַע לְפִי שְׁבַכְהֵינִים נֹאמַר¹² [יִוְרוּ] מִשְׁפָּטִיךְ לֵיעֻקֵּב וְתוֹרַתְךָ לְיִשְׂרָאֵל, וְכֹל שֶׁכֵּן כֵּהֵן גְּדוּל שֶׁהוּא מוֹמַחָה לְרַבִּים, אִם הֵכֵהן הַמִּשִּׁיחַ יִחְמָא בְּהוֹרֵאֲתוֹ¹³ נִם לְהַחֲמִיא אֶת הָעֵם עִמּוֹ¹⁴, וְהַקְרִיב עַל הַטָּאֲתוֹ וְגו': 12. אֵל שֶׁפָּךְ הַדְּשָׁן. דְּבַת' בְּצוֹ אֶת אַהֲרֹן¹⁵ וְהוֹצִיא אֶת הַדְּשָׁן אֵל מִחוּץ. לְמַחְנָה: 17. אֶת פְּנֵי הַפְּרֻכָּת. לְפִי הַפֶּשֶׁט¹⁶ אֶת פְּנֵי

1) דברים כו, ב. 2) ר"ל שתיבת אם בזה תורה על הזמן ולא על התנאי. ואם כן מנחת ביכורים אינה רשות אלא חובה. וכך רשי. — 3) איבה נ, טז. ובכ"י בטעות: ויגרש בחצץ שיניו. ובדפוסים: ויגרם בחצץ שדהא. — 4) החסרון ניכר על ידי דברי רש"י. הכאים אחרי כן: או יהא דינו ונו'. והשלמתיו על פי דבריו לפרשת צו ז, טז. — 5) דברי ת"כ בפרק טז הלכה ב בשנינו. לשון קצת. ועי' גם רשי. — 6) בדברי רשי מתולין דף יא ע"א. — 7) שם. — 8) פרק א' משנה ב ובגמרא דף ג ע"א. — 9) דף ח ע"א. — 10) ת"כ ושבת דף קג ע"א למשנה שבת יב, ג. וכן פירש רשי. — 11) דף ו ע"ב. — 12) דברים לג, י. ובכ"י: משפט' ליעקב ותורה לישראל. — 13) בכ"י: בהוראותו. — 14) על טעות המדפיסים דברתי בספרי RSBM דף 89 המרה 7. — 15) ו, ד. — 16) שלא בדברי הדרש כובחים דף מא ע"ב שהביא רשי פירש רש"י שאין הפרש בין את פני הפרכת בפסוק ז ובין את פני פרכת הקדש בפסוק ויו. והמדפיסים ציינו פירוש זה בטעות בסימן פסוק ויו ובעל קרן שמואל נלכד בשחיתותם.

לבבל היו מוסיפים חטא. ומה היו עושין בירושלים, היו גביאי שקר והניחו⁸⁰ אומנותן בבבל והיו מסרסרין זה לזה בעריות, והיה אחאב בן קוליה נכנס אצל גדולי המלכות ואמר: אני פלוני גביא הקב"ה שלחני לומר דבר לאשתך, והיה אומר לו: הרי היא לפניך. היה נכנס ומתיחד עמה ואומר לה: הקב"ה מבקש להעמיד ממך גביאים, לכי שמשי עם צדקיה בן מעשיה ותלד ממנו גביאים, והיתה שומעת לו והיתה משלחת אתר צדקיה ובא ומשמש עמה, אף צדקיה היה מסרסר לאחאב כך, וזו⁸¹ היתה אומנותן. בוא וראה כמה היו רשעים, והוציאו⁸² להם שם בבבל שהם גביאים גדולים, אם היתה האשה מעוברת היו אומרים לה שתלד זכר, והיו אומרים לשכנותיה שתלד נקבה, אם ילדה זכר היתה היא אומרת נתקיימו דבריו של גביא, ואם ילדה נקבה היו שכנותיה אומרות לה כך אמר לנו הנביא אבל לא רצה לצער אותך, והיו עושין כך עד שהגיעו לאשתו של גבוכדנצר, אמר לה צדקיה: הקב"ה שלחני אצלך לכי שמשי עם אחאב ותלדי ממנו גביאים, א"ל: איני עושה זה אלא מדעת המלך. הגידה הדבר למלך, שלח המלך גבוכדנצר בשבילם, אמר להם: כך אמרתם לאשתי, אמרו לו: הקב"ה רוצה להעמיד ממנה גביאים, א"ל המלך: אני שמעתי מאלהיכם שהוא שונא זמה, זמרי בן סלוא על שפרץ בזנות נפלו מישראל ארבעה ועשרים אלף, ואתם אומרים כך, אם אתם גביאי אמת או גביאי שקר איני יודע, אלא בדקתי לחנניה מישאל ועזריה והסקתי את הכבשן שבעת ימים ויצאו שלמים⁸³, ולכם איני מסיקו אלא יום אחד, אם תנצלו יודע אני בודאי שאתם גביאי אמת ואסכים על פיכם כל מה שתאמרו. א"ל: חנניה מישאל ועזריה היו שלשה והנס על ידי שלשה נעשה ואנחנו שנים. אמר להם: יש כאן שלישי כיוצא בכם. א"ל: יש יהושע בן יהוצדק כהן גדול. הם חשבו שינצלו בזכותו, השליכוהו עמהם לכבשן האש, נשרפו שניהם והוא נצל, הוא שכתוב: הלא זה אוד מוצל מאש⁸⁴, ומן אחאב וצדקיה: לוקח מהם קללה לכל גלות יהודה אשר בבבל לאמר ישימך אלהים כצדקיה וכאחאב אשר קלם מלך בבל באש⁸⁵, מי גרם לרשעים הללו לישרף על שהיו אצים ברגליהם אחר העבירות, לכך נאמר: ואץ ברגלים חוטא.

(ג) אם הכהן המשיח יחטא. סדר החוטאים המביאים קרבן שבפרשה הם: כהן גדול והסנהדרין ומלך ישראל ואחר כך המון העם. ורצה להתחיל מן הכהן שהוא האדם הגדול⁸⁶ ומלאך ה' צבאות הוא⁸⁷, וממנו יראו וכך יעשו כל ישראל שיזהרו לשוב בתשובה, כי מתוך שיראוהו שהמוזהיר שבהם הכהן הוא הראש מביא קרבן על חטאו, הכל יראו ויקחו מוסר וילמדו ממנו קל וחומר: אם הקב"ה מכפר למי⁸⁸ שהוא קרוב אליו שלא היה ראוי לחטוא אף כי יכפר בעד שאר העם, כי מהידוע כי לפי מעלת האדם יכבד פשעו, ועל זה אמר שלמה ע"ה: כי ברוב חכמה רוב כעס⁸⁹, לפי מה שהוא יותר חכם וצדיק יכבד כעס חטאו ושגיאתו אצל הקב"ה⁹⁰, והראיה ממש רבינו ע"ה. **לאשמת העם: לפי מנהג העם ודרכם שהם אשמים.** ועל כן הוסיף, לאשמת העם' כדי להזהיר על התשובה ושלא יבוש החוטא לשוב מחטאו, וכן פירש הכתוב: על אחת * מכל אשר יעשה האדם

80 והניחו, כן מצאתי גם בר"ר. אמנם בתנחומא (וגם בת"י): „ולא הניחו“. וכן מוכח. שהרי משיח: „אני פלוני גביא וכו“.. ולגירסא זו שלפנינו י"ל שבירושלים היו מתעסקים רק בנבואתם השקר, ובבבל הניחו את זה ופנו בעיקר לעבירה אחרת כמו שמבאר. 81 וזו, כצ"ל ע"פ ר"ר. בס"ש: זהו. 82 והוציאו, בתנחומא: הוציאו. 83 שלמים, שם: חיים ושלמים. 84 זכריו' ג. ב. 85 ירמ'י' כט, כב. 86 האדם הגדול, יהושע יד, טו. 87 ע"פ מלאכי ב, ז: כי שפתי כהן... כי מלאך וכו'. 88 למי, כצ"ל ע"פ ר"ר. ובס"ש: „לפי“ (1). 89 קהלת א, יח. 90 קהלת רבה שם: כי ברוב חכמה

(ג) על אחת וכו'. מבאר לשון הפסוק: „אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם“, שאצל הכהן

לחטוא בהנה, כלומר ממה שהוא למוד לעשות ועלול אצל החטא ובא לומר שיקריב קרבנו ויתכפר לו, כי הוא אם רגיל לחטוא ודרכו בכך, וכן דרך העם באשמה ועון, דרך הש"י לכפר לו חטאו כי כן מדתו. ומזה אמרו במדרש איכה⁹¹: נחנו פשענו ומרינו כמדתנו אתה לא סלחת⁹², כמדתך. שהרי מדתו של הקב"ה אפילו לרשע הגמור המרבה לחטוא הוא מרבה לסלוח אם ישוב. וזהו שהנביא מזהיר: יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו⁹³, ולשון רשע' הוא המתגאה והכופר בעקר וחושב שאין אלהים בשמים ואין השגחה בארץ, וכענין שכתוב: רשע כגובה אפו בל ידרוש אין אלהים כל מזמותיו⁹⁴, ואף על פי כן כשהוא חוזר בתשובה הקב"ה מקבלו ואין צריך לומר שימצא סליחה במדת הרחמים כי אפילו במדת הדין ימצא סליחה, וזהו שאמר: וישוב אל ה' וירחמהו ואל אלהינו כי ירבה לסלוח⁹⁵, כלומר אפילו במדת הדין, וכן מצינו במזמור נאום פשע לרשע⁹⁶ שכתוב שם: ה' בהשמים חסדך⁹⁶, והמזמור ההוא מיוסד על מעשה הרשעים הכופרים, ולכך הזכיר שם מדת החסד לפי שחסדו של הקב"ה מתפרסם בעמים בסליחת⁹⁷ הרשעים, ומפני שהזכיר כי החסד בשמים על כן הוסיף אות ה"א כי ה"א צורת פתח והיא רמז לעולם הזה, וכדי ללמד שאפילו בארץ בעולם הזה שנברא בה"א⁹⁸ ימצא פתח פתוח לתשובה, אפילו הרשע המוחלט ימשיך הקב"ה חסדו אליו אם ירצה לשוב.

(יג) ואם כל עדת ישראל ישגו. אלו סנהדרין⁹⁹, כי אי אפשר שכל ישראל יסכימו בחטא, ועל כן אמר, מעיני העדה¹, כי הסנהדרין והנביאים והחכמים הם עיני העדה, וכענין שכתוב: ויעצם את עיניכם את הנביאים², באר כי עיניהם הם הנביאים. וכן דרוז"ל³: ואם כל עדת ישראל, יכול בכל העדה הכתוב מדבר, ת"ל עדה, ולהלן הוא אומר: ושפטו העדה⁴, מה להלן בית דין אף כאן בית דין, אי מה להלן עדה האמורה בעשרים ושלושה אף כאן בעשרים ושלושה⁵, ת"ל כל עדת ישראל, עדה המיוחדת לכל ישראל, ואי זו זו סנהדרי גדולה היושבת בלשכת הגזית.

(יד) והקריבו הקהל פר בן בקר לחטאת והביאו אותו לפני אהל מועד. חטאו של אדם הראשון וחטא ישראל במדבר דומין זה לזה⁶, לפיכך אמרו חכמי האמת* כי אדם הראשון הקריב שור⁷, ומפני זה נתעוררו במדרשם ואמרו⁸: מפני מה נאמר אל פתח אהל מועד⁹ בפר מה שלא נאמר בקרבנות, משל לאוהבו של מלך שהביא דורון נאה למלך אמר המלך: תלו¹⁰ אותו בפתח פלטרין כדי שידעו הכל מה דורון נאה הביא לי אוהבי. והרב הגדול מורי רבי שלמה ז"ל פירש כי הדורון הנאה הזה היא התשובה שהרי מי שנטה אחר לבו וחטא בדבר, אין דבר נאה לו כשבו בתשובה עם אותו דבר שנטה אחריו כי אז יראה לכל שהוא מודה ועווב ותור בתשובה שלמה, וזה שהזכיר למעלה: והביא את הפר

רוב כעס, רב אמר תלמיד חכם אין צריך התראה. 91 איכה רבתי ג, לה. 92 איכה ג, מב. 93 ישע'י נה, ז. 94 תהלים י, ד. 95 שם לו, ב. 96 שם ו, 97 בסליחת, כן ע"פ ד"ר. בס"ש: בסליחות. 98 בראשית רבה יב, ט. 99 רש"י. ולהלן דורש זה מלשון הפסוק. 1 מעיני העדה, בפסוק שלפנינו: "מעיני הקהל". ולשון "מעיני העדה" הוא במדבר טו, כד. 2 ישע'י כט, י. 3 ספרא ויקרא חובה פרשתא ד, ב. 4 במדבר לה, כד. 5 בעשרים ושלושה, כן מצאתי ת"ל לנכון כדפוסו נאפולי ופיזרו (כ"ג), וכן הוא בספרא שם. ונכון הוא מצד הענין, כי בדיני נפשות מדבר הכתוב, ובס"ש: שלשה (!) 6 עיין בדברי רבינו בראשית ג, סוף פסוק ו: וזה היה חטא הבנים במדבר (ע"ש ביאורים). 7 חולין ס, א. 8 ויק"ר ה, ו. 9 לעיל פסוק ד. 10 תלו,

נאמר לשון יחטא היינו בשגגה, ובעם נאמר באשמה מכל מקום דרך השם לכפר כי כן לשון אשמה שהוא במזיד — שכוונת הפסוק: מדתו.

כי אף אם הוא רגיל לחטוא בשגגה והעם (יד) חכמי האמת. חכמי התלמוד.

הלדיקים שיוכלו לקבל זריחת שמשו ית', ע"כ נקראו עמי הארץ, שנמשלו לארץ הנעדרת ומגדלת ע"י השמש בהגנת המים, ולדיקים נקראו שמים כלולי אש ומים, (כדליתא ברש"י ריש פי' בראשית שמים אש ומים), באופן ה"ל חן וכבוד. אמנם באמרם ה"ו כי עזב ה' הארץ וזרח שמשו רק' על המים לצד, א"ס כן יהי מלח המפסיד הכל, ארץ מילחה ולא תישב [ורמיה י"ז ו'], ר"ת מות, כי זה אחריתו בלי שום ספק הכרת הכרת הנפש הריא.

הנה כי כן רמזו אהרן הכהן בצער מעשה העגל באמרו חג לה' מחר [שמות ל"ב ה'], ופירשו צו שרמז להם הריגתם מחר בביאת משה כי הוא חג וזבח לשם ה', (כדליתא [צמד"ר כ"א ג'] השופך דמים של רשעים כאלו מקריב קרבנות לפני השי"ת). ואומר אני כי רמז ח"ג לייחוד מ'חר ר"ת הפסוק "מלח", כי מעשיהם כמעשה המלח וסופו מות, ולכן סופי תיבות "הרג", שעי"ז המלח גרם הריגתם.

אמנם זה המלח הועיל להם להורות תשובה כידוע, לכן על כל קרבן תקריב מלח, שמעשה משכן והקרבנות בא לכפר על מעשה העגל שממנו שורש התשובה, (כדליתא חז"ל במס' [ע"ז ד' ע"ב] לא ה' ישראל ראויים לאוחז מעשה אלא להורות תשובה), כמלח השומר שלא יסריחו הדברים שדרכם להתעפש, ולכן צכה המקריב כתיב ברית מלח, בזכות אהרן שאמר ח"ג ליהי מ'חר אותיות מלח, וכן צדוד שהורה תשובה ליחיד (כדליתא שם על מעשה דבת שצט). וצ"ח מיושב מה שאמרו חז"ל (גיטין ל"ו ע"ב) נרדו נתן ריחו, ולא כתיב הסריח כידוע, ואין להאריך.

***והקטירו** אותה צני אהרן המזבחה על העולה. כן כתיב גבי שלמים, ומהו על העולה, ופי' רש"י דקאי על עולת חמיד, ומשום שעולת חמיד קדם לכל הקרבנות. ויל"ד ח"כ גבי עולת עוף ומנחה נמי הו"ל למכהב כן. ונ"ל על פי מה דליתא במנחות דף כ"ב ע"ב וכי בלעו זו מזו מאי הוה מין צמינו הוא עי"ש, והנה הוה סד"ח שלא יניח חלבי שלמים על איברי עולה, דבלעו חלבי שלמים שהמה רק קדשים קלים מאיברי עולה שהמה קדשי קדשים ויורדין מקדושתן, (ע"י שנתבעל העולה בשלמים מין צמינו), בשלמא עולת עוף ומנחה תרוייהו קדשי קדשים המה, אטפי' דשירי מנחה נאכלים לכהנים, מ"מ הקומץ שנשרף עם איברי עולם קדושה אחת להם, משא"כ שלמים בצממותן קדשים קלים הם, והו"ח לא יניחום על איברי עולה, קמ"ל דאין עולין מצמולין זה את זה.

ריח ניחות. נאמר צנן צקר ולא בלאן [להלן ח"א]. י"ל ע"ד שאמרו [מנחות פ"ו ע"א] שמן זית זך למאור ולא למנחות, להורות כי לא למאכל לריק, דא"כ ה"ו זך למנחות עפי מלאורה, וכן כל הנרות ה"ו דולקים לעצר פניי שלא יאמרו לאורה הוא לריק [תנחומא בהעלותך ה']. וה"כ י"ל ראי צרורה שלא למאכל הוא לריק מדלח מקריבים חלב האלי שהוא המוצר נחת טוב, כדליתא הוה ארמאה מאלי ספו לי רפ"ק דפסחים [ג' ע"ב], א"כ ה"כ מדלח מקריבים האלי ש"מ דלא לאכילה הוא לריק כי א"ס ריח ניחות נחת רוח הוא שאמרתו ונעשה רנוני, אך צני בלאן יש צהם כצט שליתו קריבה, ואין שם שום ראי שהוא ריח ניחות, ע"כ לא כתיב תמן ריח ניחות.

נפש כי החטא בשגגה מכל מצות ד' אשר לא העשינה ועשה מאחת מהנה א"ס הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. ויל"ד לשון אשר לא תעשינה ועשה מאחת מהנה נראה כעין סהירה בלשון. ומ"ע לא נאמר לשון זה בשום חטאת כ"א צכהן משיח. ומה לשון לאשמת העם. אחז"ל [פסחים ע"ב ע"ב] עטה בדבר מלוא ועשה מלוא פטור מקרבן, והענין צה כי שומר מלוא לא ידע דבר רע [קבלת ח' ה'], וצעידת דעסיק צה מגינה ומללי אפי' מהיזק גוף [פסחים ח' ע"ב], כ"ש מהיזק נפש, ואיך ילוייר צעסקו צשפוד של פסה יזדמן לו נותר וכדומה, וא"ס כזדמן לו ע"כ מאת ה' ה"ו לעובה ולשום עטם ואנחנו לא נדע, וכעין שילאה צת קול נדקה ממני ממני ילאו דברים כבושים [מכות כ"ג ע"ב], וע"כ פטור מחטאת. אמנם כהן גדול שחטא ברבים יפגיע ואשמת כל העם עליו, אפשר צעטה שהוא עסוק במלוא זו עברו כמה אנשים חטאים גדולים וה"ו לו למכשול מזכרת עון ונכשל גם הוא צעצירה, ע"כ חייב חטאת אפי' עטה צדבר מלוא ועשה מלוא. והיינו דכתיב ועשה ח' מכל מצות ה' אשר לא תעשינה ואשם צעצירה, וגם ועשה מאחת מהנה שעשה מלוא ג"כ, וה"ל עטה צדבר מלוא ועשה מלוא דפטור צעלמא, מ"מ א"ס הכהן המשיח יחטא הוא לאשמת העם, ע"כ יציא חטאת לכפר.

אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. צתרגום יונתן

מפרש שכהן המשיח יחטא צמה שמקריב קרבן העם

שלא כראוי ונעדרה כפרתם. והנה ע"ד הפסוק הוא פי' נכון, אך חז"ל [הוריות ח' ע"א] מאלו צזה ואמרו דמיירי בצגגת הוראה, דאי כתרגום יונתן ע"כ ל"ל דמיירי בצעזודת יוככ"פ שאינה כשירה אלא צו, דצשאר הקרבנות מה לי כהו המשיח או כהו אחר, אע"כ צעזודת יוככ"פ איירי,

תורת

ויקרא

משה

יג

והנה כתיב המשיח ודרשו חז"ל לרבות מרובה צבגדים חטפ"י שלא נמשח בשמן המשחה כדליתא פ"ק דמגילה דף ע"ו ע"ב, ח"כ יהי מוכח מזה דעבודת יבכ"פ כשירב צמרוצה בגדים, וח"כ למה לי קרא צלחרי מות אשר ילצשם החתיו מצניו ג) לרבות מרובה צבגדים, היפוק ליה מהבא, חט"כ דלא כח"ל, אלא מייירי צשגגת הוראה.

אם הכהן המשיח וכו' והזה מן הדם וכו' את פני פרוכת הקודש. הנה חטאות חילוניות נאכלות לכהנים והבעלים מתכפרים והפנימיות נשרפין בחוץ. אחז"ל [הענין ח' ע"א] צליצור, ויפתוהו צפיהם וצלשונס יכצו לו ולצם לא נכון עמו, וחטפ"כ והוא רחום וכפר עון, משא"כ ביחוד, ולא עוד אלא שחשונה הרבים מתקבלה לעילא מכל עולמות חטפ"י שהוא על דרך הני"ל, משא"כ של יחוד אפילו היא כהוגן מ"מ אינה מגעה למקום שזכות הרבים מגעה. וע"כ העלת המשיח לאשמת העם והטעת עיני העדה דמס מגיע לפנים ממש, ומ"מ צשרס אינו נאכל כי אינו צטוח בהם שמתשבהם זכה, משא"כ הטעת היחוד הצשר נאכל יען כי אם אין החילוניות ד) שלו טוב לא יתקבל (כלל), וככל זאת אינו מגיע אלא למצבה החילון.

כאשר עשה לפר החטאת. דבר היממה היה וכי עשה פר הראשון צפועל, מקרא כתיב על הנחי אם כהן המשיח יחטא, ואפשר שלא יזמן לעולם, וח"כ כהן אם מעיני העדה ישגו ועשה המשיח פר כאשר עשה לפר החטאת, וכי עשה וכי חטא כלל, והל"ל כאשר לוייתי צפר החטאת. אבל רמז כאן וגשלמה פרים שפתינו, וכי צטוח"ח [סי' א'] שגם פי חטאת יאמר צכל יום ויאמר אם נהחייבתי חטאת יח"ר שיהיה אמירה זו כאלו הקרצתי חטאת [עיי"ש צצ"ח ופרישה צשם מהרש"ל], וקמ"ל הבא צכהן המשיח יאמר צכל יום פרשה חטאת המשיח ומעלה עליו כאלו עשאו, ושז כשיזדמן פר עיני העדה וצאותו היום צצר אמר פרשת כהן משיח, יולדק ועשה לפר הזה של עדה כאשר עשה לפר החטאת שלו צחמירתו. ואולי משום הכי אמר הנביא [הושע י"ד ג] וגשלמה פרים שפתינו, הואיל ורמז הזה מרומז צהורה צפרים הנשרפים פר כהן משיח ופר העדה, ע"כ אמר קחו עמכם דצרים וגוי וגשלמה פרים שפתינו.

אשר נשיא יחטא. סוף פרק מקום שנהגו עובדה דיששכר חיש כפר צרקחי (שם מאי סלקא ציה וכו', מלכא אמר גדיא יחי ומלכתא אמרה אימרה יחי, אמרי מאן מוכח כהן גדול דקא מסיק קרצנות כל יומא, אתא יששכר וכו' אחוי צדיה אי גדיא יחי יסק לתמידא, אמר מלכא הואיל ולא הוה ליה אימתא דמלכותא, צרש"י לא דיו שלא אמר כמותי אלא שאמר אף צלשון לחוק), ניפסקו לוימינה, ואיתא מאמר זה גם שלהי מס' כריתות, ומסיים שם ח"ר אלעזר ח"ר חגיגה תלמודי חכמים מרצים שלום צעולם שנאמר וכל צניך למודי ה' אל תקרי צניך אלא צוניך. י"ל דלכאורה סצרה המלך גדיא יחי, דכרי חזינן כהן המשיח וכן סנהדרין מציחיס פר לחטאת מפני שהם חשוצים, והדיוט שטירה או כשצה והנשיא שטיר, מסתמא החשוב יותר מציח קרצן החשוב יותר, אם כן מדמייתי נשיא החשוב שטיר ש"מ גדיא יחי. ואמנם ליתא אלא צכיפוך והכהן שהוא לדיק גמור ונכשל לאשמת העם כפירש"י, שהוא דבר נפלא חיש כמוהו יחטא, ע"כ לריך פר, אבל גצי מלך פירש"י אשרי הדור שהנשיא מציח קרצן על שגגתו, כי עלולים לחטוא אפי' צמזיד, ומכש"כ שאינם חוששין להציח כפרה על שגגתו, ואם נותן על לבו להציח על שגגתו די לו צשטיר הפחות, וזו היא דעת יששכר וע"כ נחקלף המלך, (וזה פירוש נוסף על פי רש"י צגמרא על לא היה לו אימתא דמלכותא, היינו משום דפגע ופגס צכצודו וצכצוד המלכים שלפניו שהמה עלולים להיות חוטאים). והנה מסקנת הש"ס שניהם שווים, והענין [הוא] זה דהחוטא מפייס הקצ"ה אמנם חטאתי אך זכור לי זכות אצות, והיינו צצש כפי רש"י פי פנחס [כ"ח י"ע] שהוא נגד זכות אצות, או מציח שטיר לומר חטאתי אך נגד חוב"ע השטירים המרקדים אני לדיק, וכן דחז"ל [עירובין כ"א ע"ב] צפסוק [שיר השירים ז' י"ב] נלויה צכפרים, נלויה צכופרים, ושני הפיוסים עוצים, ע"כ שניהם שווים לכפרה הדיוט, אך המלך לא יוכל לצוח צצכות אצות, כי כל מחמדס היה ומלכים מהלניך ילאו, כמ"ש צמקום אחר מלכים כמו האצות דהע"ה וחזקי' מלך יחודא, אבל מלכים החוטאים המה ומחטויחיס (לא ראו האצות שיעמוד להם זכותם לאלו שחוטאים ומחטויחיס אחרים) ע"כ לא יכול לפייס אלא צשטיר לומר עכ"פ אינני כמלכי או"ה ועוב איני מהם עכ"פ.

הילפותא בש"ס יומא ה' ע"א לרבות מרובה בגדים. לד) לפי הג"ל שיחיד ע"מ שתתקבל תשובתו צריך שיהא גם פנימיותו טוב, נראה שצריך להגיה: "הפנימיות". הודפס מאתר אוצר החכמה

ג) בפרשת אחרי ט"ז ל"ב כתיב: ואשר ימלא את ידו וגוי, ומזה יליף בת"כ שם לרבות מרובה בגדים, והאי קרא דמייתי מרן הוא בפרשת תצוה כ"ט ל', ומיניה הוא עיקר תורת משה השלם - ג) ויקרא / סופר, משה בן שמואל {עמוד 19} (726077)

חתם

ויקרא

סופר

ז

ניחוח פ"י זיכורים ושתי לחם שהכהנים אוכלים מותר שאור ודבש חבל לה מה שהמזבח אוכל, וא"כ תיקשי ממ"נ אי גם באכילת כהנים איכה דרכי אמוריים לא הי להם לאכול שאור ודבש ואי לית זהו מ"ע מלחו חלקם אע"כ גזירת המלך היא, והיינו אחר שאור ודבש ציכורים ושתי לחם שנאכל לכהנים מותר, אמר ולא חשבת מלה שהוא צרית אלקיך ולא משום חק אמוריים דהרי על כל קרבןך אפי' חלק הכהנים נמי חקריב מלה וא"כ ע"כ צרית אלקיך הוא וק"ל. [תק"א].

מזכרת עון וגכשל גם הוא צעצורה על כן חייב חטאת אפי' עשה צדצר מלוא, והיינו דכתיב כי חטאת בשגגה מכל מצות ה' אשר לא תעשינה ואשם צעצורה וגם ועשה מאחת מהנה שעשה מלוא ג"כ וה"ל עשה צדצר מלוא ועשה מלוא דפטור בעלמא מ"מ אם הכהן המשיח יחטא, הוא לאשמת העם על כן יציה חטאת לכפר. [תקפ"ז].

נפש כי חטאת בשגגה מכל מצות ה' אשר לא תעשינה ועשה מאחת מהנה, רמז לעשה צדצר מלוא שחייב חטאת כגון שמל מילה שלא צמנה בשבת היינו ועשה מלוא אשר לא תעשינה שלא ב"י ראוי אותה מלוא להעשות ועיי' חילוקי דינים צזה ס"פ ראד"מ. [תקי"ד].

אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם, ראיתי בחרגום יונתן שמפרש שכהן המשיח יחטא צמה

שמקריב קרבן העם שלא כראוי ונעדרה כפרתו, והנה ע"ד הפשט הוא פ"י נכון אך חז"ל מאלו צזה ואמרו דמייירי בשגגת הוראה דאי כנ"ל עכ"ל דמייירי צעצודת יה"כ שאינה כשרה אלא צו דצשאר קרבנות מה לי כהן משיח או כהן המפגל אע"כ צעצודת יה"כ מייירי, והנה כתיב המשיח לרבות מרובה צגדים אעפ"י שלא נמשח כדאי פ"ק דמגלה א"כ יהי מוכה מזה דעצודת יה"כ כשרה צמרובה צגדים וא"כ נמה לי קרא באחריו מות אשר ילצשם תחתיו מצניו לרבות מרובה צגדים תיפוק לי מהכא אע"כ דלא כנ"ל אלא מייירי משגגת הוראה.

עוד ראיתי שם או עסק את עמיתו שמפרש באונאה והפסד על ידי ענה ע"ש, ולי"ע. [תקל"ג].

את פני פרוכת הקודש וצפר העלם דבר לא כתיב אלא את פני הפרכת ולא הקודש עפירש"י, עוד י"ל כי הסנהדרין היושבים בלשכת הגזית מהם תלא תורה לכל ישראל וזקן ממרא אשר לא ישמע חייב מיתה ודוקא כשיושבים צמקומם כי אחז"ל [סנהדרין י"ד:]: מן המקום ההוא מלמד שהמקום גורם פ"י קדושת המקום גורם שיהי נשמרים מכל עשות ומכשול, ועתה שנכשלו וטעו צבוראה אשר ע"כ מציאים פר צבוראה ש"מ שיש פגם צקדושת המקום ולא בגין עליהם ממכשול על כן לא נאמר פרוכת הקודש. [תקי"ד].

בהוריות [י"א:]: רבי שאל לרי חייא מה אני צשעיר א"ל הרי לרתך צצבל פ"י ריש גלותא צצבל הוא לרה לו ואינוני נשיא ממש ואינו נידון צשעיר אלא צשעירה וכצשה כהדיוט, ולי"ע מה צעי רבי צזה, אע"כ מוכה מכאן דיש לומר פ"י חטאת צכל יוס ולומר אם נתחייבתי חטאת יהי כאלו הקרבתי ומסופק רבי אם יאמר פ"י שעיר או

אחז"ל שגריך לומר צצרכת המזון צרית ותורה [צרכות מ"ח:]: היינו סדר קרא ארץ חטה ושעורה כך הוא חטה שמן שעורה דבש, כי חטה ראשון לארץ ראשון ושמן ראשון לארץ שני, ושעורה שני לארץ ראשון ודבש שני לארץ שני, נמלה חטה שמן שעורה דבש ר"ת גמטרי' צרי"ת, ושו צ גפן חאנה רמון וצגפן כלול צ' גפן ענב כמשמעו, ויין דאשחנו לעילוי לומר עליו שירה וכאלו כתיב גפן יין חאנה רמון ר"ת תרי"ג היינו תורה הרי צרית ותורה, וחטה הוא צדכורא וכן זית, ושעורה צנוקבא וכן תמר דבש, וחייבור דוכרא ונוקבא היינו צרית, ותרי"ג צסוד שש כנפים לאחד כי י"ג מצות לטעו קודם מתן תורה ז' צ"ג ומילה ומעשר ויצום כמ"ש רמב"ם וגיד הנשה ושבת צמן ופסח צמלרים ונחוסף על י"ג אלו שש מצות צסיני ואחד גמטרי' י"ג ושש גמטרי' ת"ר ומלות נקראו כנפי יונה שמלות מגינות כנפים, והיינו ש"ש כנפים לאח"ד, לאח"ד י"ג נוסף עוד ש"ש ת"ר כנפים היינו חרי"ג, ומלה חן ושכל טוב שכל ר"ת שש כנפים לאחד ומלה חן ושכל טוב צעיני אלקים ואדם. [תקפ"ט; ועיי' שו"ת ח"ס חא"ה רס"י קל"ז].

נפש כי חטאת בשגגה מכל מצות ה' אשר לא תעשינה ועשה מאחת מהנה, אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם, יל"ד לשון אשר לא תעשינה ועשה מאחת מהנה נראה כעין סתירה בלשון ומ"ע לא נאמר לשון זה צשום חטאת כ"א צכהן משיח, ומה לשון לאשמת העם, אחז"ל [פסחים ע"ב:]: עשה צדצר מלוא ועשה מלוא פטור מקרבן, והענין צזה כי שומר מלוא לא ידע דבר רע וצעידנא דעסיק צה מגנא ומללא אפי' מהיזק גוף כ"ש מהיזק נפש ואיך יזייר צעסקו צשפוד של פסח יזדמן לו נותר וכדומה, ואם נזדמן לו על כרחך מאת ה' הי' לעובה ולשום טעם ואנחנו לא נדע וכעין שילאה צת קול לדקה ממני ממני ילאו כבושים [מכות כ"ג:]: וע"כ פטור מחטאת — אמנם כהן גדול שחטא הרבים יפגיע ואשמת כל העם עליו אפשר צשעה שהוא עסק צמלוא ז', עצרו כמה אנשים חטאים גדולים והיה לו למכשול